

дастойным класам, негатыўных адносін да буржуазіі, інтэлігенцыі і інш. Яны сталі зместам новай культуры, на аснове якой вялася афіцыйная прапаганда нейкага ідэальнага свету, свайго кшталту сацыяльнай утопіі, накіраванай у будучыню. Людзі прывучаліся да перажывання за сусветную рэвалюцыю, лёс яе змагароў, іх прымушалі аказваць апошнім матэрыяльную падтрымку праз шматлікія грамадскія арганізацыі. Такая прапаганда падмяняла спрадвечныя пачуцці міласэрнасці, суперажывання блізкім, адлучала ад сямейных і народных традыцый.

Безумоўна, пры вывучэнні праблем культурнага свету нельга ігнараваць цеснай сувязі культуры з грамадскім жыццём, абыходзіць умовы яе сацыяльнага функцыянавання. Узаемадзеянне і ўзаемапрапранікненне сацыяльных і культурных сфер з'яўляецца найбольш важнай характарыстыкай стану духоўнага жыцця грамадства. Аднак дасягненні грамадскіх навук, новыя метадалагічныя падыходы ствараюць мажлівасць пераасэнсавання сацыякультурнага развіцця тагачаснага грамадства, асабліва вясковага.

Гэта дазваляе паглыбіць культуралагічную адукацыю, наблізіць яе да дзяржаўных стандартаў.

Ф.П.Герладжы, Р.І.Дзвінка, дацэнты

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІІ НАВЧАЛЬНОЎ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ (в Рівненськім державнім інституті культуры)

•Сучасна соціокультурна ситуація характарызуецца перааріентацыяю практыкі пасивнага спажывання інфармацыі і культурных цінностей на активну учасьць людзей у развітку іх самодіяльных засад, перетворенням культурно-асвітных устаноў в інфармацыйно-дозвольні центры задоволення найрізноманітнішых сацыяльна-культурных потреб та

інтересів, талантів і обдарувань різних верств населення у вільний час, в загальнодоступні центри нерегламентованого спілкування, духовного розвитку й активного відпочинку людей. Як один з головних напрямків все більш заслуговує увагу гуманізація та гуманітаризація культурно-виховної діяльності, звернення до глибин чистого джерела народної творчості, її вивчення та поширення, пропаганди кращих зразків вітчизняної і світової культури, актуалізації національних форм, більш плідної роботи по залученню людей до народної творчості і мистецтва. Першочерговими тут мають бути завдання по залученню людей до різноманітних об'єднань за інтересами, участь художніх колективів у проведенні свят і обрядів за використанням прогресивних традицій народу, у здійсненні програм естетичного виховання населення, забезпечення умов найповнішого вибору соціально-цінних видів культурно-творчої діяльності згідно з потребами та інтересами людей, створення атмосфери творчої співдружності культосвітніх працівників і відвідувачів, а не потребує посилення спеціальної психолого-педагогічної підготовки студентів.

Сьогодні нами в значній мірі втрачені критерії справжньої духовності культури, яка покликана виховувати в людях високі благородні почуття, коли це основне призначення культури перетворилося на функцію організованих комерціалізованих розваг, особливо гостро постає питання про формування спеціаліста, в якому з'єдналися б висока духовність, творча наснага, палке бажання з високим професіоналізмом розкривати людям чарівне багатство і життєдайну силу народної творчості.

Актуальність удосконалення мистецької освіти у закладах культури зумовлюється тим, що саме вища школа у всі часи відігравала роль вихователя інтелігенції, творців кадрів, здатних розвивати соціальний досвід, зберігати й примножувати культурні традиції, створювати нові цінності. Вища школа закладає не просто конкретні знання, а фундамент соціальної ініціативи, здатність працювати з людьми і для людей.

Вища школа ставить за мету формування особистості, здатної до самовдосконалення в процесі набуття досвіду професійної діяльності, фахівця, в якому б гармонійно поєднувалися широкий світогляд, активна життєва позиція та досконале оволодіння засобами діяльності, яка повинна проводитись після закінчення вузу. Важливим на цьому шляху є висунення власного змісту навчання, який виходить за рамки засвоєння дисциплінарних знань і значно розширює границі формування особистості.

Якість професійної підготовки значною мірою залежить від ступеня обґрунтованості трьох основних компонентів: цілі і завдання навчання, змісту навчання, принципів організації навчальної діяльності студентів. Беруться до уваги напрямки професійної естетичної діяльності студентів у навчальний та позанавчальний час, під час практики. Такий підхід забезпечує послідовність, цілісність і професійне спрямування процесу набуття досвіду професійної діяльності.

Мета організації навчальної діяльності студентів — формування широкого світогляду, ціннісно-орієнтаційних позицій, а завдяки цьому й оволодіння різноманітними формами соціально-культурної активності, досконале оволодіння засобами професійної діяльності і відповідними методами її організації. Оскільки мета є внутрішнім спонукальним мотивом, її кінцевим результатом, вона повинна практично спрямовуватись, виходячи з конкретної педагогічної ситуації. На кожному етапі організації навчальної діяльності слід формулювати конкретну мету, до якої необхідно ставити загально-педагогічні вимоги: чіткість визначення, послідовність виконання, доступність, поступове ускладнювальний характер, відповідність індивідуальним віковим особливостям, рівню сформованості досвіду професійної діяльності окремо взятого студента та студентського колективу.

Зміст розглядається як важливий компонент процесу організації навчальної діяльності студентів і спрямований на набуття професійного естетичного досвіду. Зміст культурологічної освіти повинен пронизувати всі навчальні

дисципліни (гуманітарні і спеціальні), а також сферу дозвіллевої діяльності студентської молоді.

У циклі спеціальних дисциплін культурологічний принцип повинен знайти своє відображення у сформованості умінь застосування знань, практичних умінь та навичок.

Практика є важливою складовою професійної підготовки майбутніх фахівців. Під час практики студенти набувають певного рівня кваліфікації, закріплюють досвід професійної діяльності, на цьому етапі відбувається перевірка здатності майбутнього фахівця самореалізуватись. Спрямованість студентів на практичну діяльність дозволяє відбирати знання, уміння і навичку найбільш важливі у професійній діяльності і забезпечується завдяки розвитку творчої особистості. Культурологічна практика є основою вдосконалення професійної майстерності, адаптації у професійній діяльності.

Виходячи з цілей, викладач розробляє принципи організації і методику проведення навчального процесу, форми контролю якості професійної діяльності майбутніх фахівців.

Навчальна діяльність конкретизується як багаторівнева система, що включає не тільки засвоєння нових знань, умінь та навичок, але й збагачує професійний досвід особистості як учасника процесу навчання. Тому цей процес розглядаємо як творчу діяльність, в ході якої майбутній фахівець не тільки засвоює професійні знання і прийоми їх використання, але й сам виступає як творець нового. Якщо і викладачі вищої школи, і студенти сформулюють своє ставлення до процесу навчання не як споживацьке, а як творче,— можна вести мову про створення основної внутрішньої передумови — готовності до конструктивної перебудови цілей системи вищої освіти.

Навчальна діяльність повинна бути організована у відповідності із загальною природою людської діяльності (колективна діяльність, співробітництво). В її структурі першочергове значення надається різноманітним формам взаємодії на основі спільності інтересів викладачів із

студентами між собою. Творчий колектив, що функціонує поза навчальною програмою, розглядаємо водночас як найвищу форму професійного вдосконалення і специфічне середовище створення сприятливої атмосфери спілкування студентів між собою. Значною мірою доброзичливе спілкування у студентському колективі та високий рівень професійної майстерності залежить від особи викладача. Він має бути людиною високої моральної, інтелектуальної та естетичної культури, відмінним педагогом-професіоналом. Кіруючи пізнавальною і практичною діяльністю студентів, педагог у першу чергу повинен дбати про формування високого рівня їх професійної культури. Орієнтація майбутніх фахівців на безперервне самовдосконалення, наявність потреби у соціально-культурній діяльності і спілкуванні є важливою передумовою створення у колективі атмосфери поваги, взаєморозуміння і творчої співпраці.

Важливим фактором підвищення ефективності процесу організації навчальної діяльності студентів вважаємо педагогічні умови, які розглядаються нами як певні обставини його вдосконалення. Існує поняття необхідних і достатніх умов. Необхідні — це ті, які забезпечують перебіг процесу, а достатні — ті, без яких він неможливий. До необхідних умов підвищення ефективності процесу навчальної діяльності відносимо: спрямованість мети і завдань на надбання студентами досвіду професійної діяльності; єдність і взаємозв'язок змісту, форм і методів культурологічної діяльності, їх професійна спрямованість; створення сприятливої атмосфери співпраці у процесі набуття досвіду професійної діяльності; активізації професійного інтересу до майбутньої професії.

До достатніх умов відносимо такі, що торкаються внутрішніх потреб людини, завдяки яким ці необхідні умови діють. Достатніми педагогічними умовами вважаємо естетичні потреби й інтереси, естетичні почуття, емоції. Їх відносимо до внутрішніх психологічних достатніх умов. До зовнішніх достатніх умов відносимо: особистість викладача.

його вплив; опір на музично-естетичний досвід студентів; гуманістичну спрямованість їх культурологічної діяльності; художнє життя вузу тощо.

Ефективність перевірки необхідних і достатніх педагогічних умов слід здійснювати у тісному взаємозв'язку і взаємозалежності, що надасть змогу розглядати процес організації навчальної діяльності студентів як цілісний, послідовний, систематичний.

Отже, становлення майбутнього спеціаліста як творчої особистості у стінах вузу є результатом комплексного поєднання філософських, загальнонаукових, психолого-педагогічних та спеціальних аспектів творчого процесу, його теорії і практики.

Розробляючи логіку і структуру організації навчальної діяльності студентів, слід опиратися на професійну спрямованість їх творчої активності, єдність її освітнього, виховного і розвиваючого напрямків, науковість підходів до розв'язання поставлених завдань. В процесі навчання студента необхідно думати, які завдання поставить життя перед майбутнім спеціалістом. І повинно прогнозувати те, що перед ними виникнуть завдання, яких ми не могли предбачити. Майбутній спеціаліст має бути готовим до зустрічі з завданнями, для вирішення яких у нього недостатньо знань, він повинен вміти видобути ці знання в процесі вирішення завдання. Навчити його видобути нові знання — справа вищої школи.

Разом з використанням таких традиційних методів, як лекції, семінари, практичні заняття, де заздалегідь обумовлено домінування викладача над студентом, широкого розповсюдження набувають методи активізації учбового процесу, що потребує творчої самостійної діяльності самих студентів.

Творча активність людини завжди цілеспрямована, вона визначається чітким уявленням про мету і пошук шляхів її досягнення.

Активність завжди ціляспрямована. В її основі лежить "образ потрібного майбутнього" – уявлення про те, що має

відбутися в результаті дій. Активність складається з пошуку дій, які перетворюють наявну ситуацію в шукану, потрібну, тобто в ту, яка відповідає задоволенню потреб, або досягнення мети.

Разом з тим необхідно брати до уваги творчу самостійність, провідну роль педагога в організації навчальної діяльності, а також зв'язок вузу з соціально-культурним життям у регіоні, міцність і дієвість культурологічних знань, умінь і навичок у професійній діяльності.

Змісту і завданням сучасної мистецької освіти більш за все відповідає творчо-активний принцип навчання. В освітній практиці принцип творчої активності розглядається як найвищий ступінь мотивованого навчання, яке втілюється в першу чергу в різноманітні творчі завдання.

Діяльність вищих навчальних закладів культури і мистецтва повинна бути спрямована на пошуки нових форм, використання прогресивних педагогічних методик і технологій, запровадження передового педагогічного досвіду з метою піднесення на якісно вищий рівень професійного навчання студентів.

В.М.Глубачэнка, дацэнт

ІМПРАВІЗАЦЫЯ І СТАНДАРТЫ ВЫШЭЙШАЙ МУЗЫЧНАЙ АДУКАЦЫІ

Сістэма вышэйшай музычнай адукацыі ў нашай краіне мае добрыя традыцыі. Беларускія музыканты не аднойчы займалі ганаровыя месцы на шматлікіх міжнародных конкурсах і фестывалях. Аднак у апошні час у адрас вышэйшай школы ўсё часцей чуюцца крытычныя заўвагі. Маўляў, музычная школа страціла ўзнёслы дух творчасці, адарвалася ад жыцця, не паспявае за сучасным развіццём падзей у свеце. Сапраўды, дэвальвацыя духоўных